

Naar aanleiding

VAN EENEN OMZENDBRIEF

van

“ PIONIRO ”

BELGISCHE ESPERANTISCHE BOND

74
2354

Antwerpen, den 24ⁿ December 1909.

M.,

Wij hebben de eer te uwer kennis te brengen dat de maatschappij «Pioniro» van Brussel, voorheen esperantische groep, uit den Belgischen Esperantischen Bond is gesloten geworden.

Deze beslissing werd genomen in zitting van het comiteit des Bonds, gehouden te Antwerpen, den 21 November, bij eenparigheid der aanwezige leden, behoudens twee onthoudingen en de stemmen der twee afgevaardigden van «Pioniro». Er dient opgemerkt te worden, dat alsdan nog niemand den omzendbrief ontvangen had, gedagteekend 20 October, en eenige dagen nadien verzonden.

Wij roepen uwe aandacht op het feit, dat het comiteit van den Bond, bestaande uit 34 leden, vertegenwoordigende 23 groepen, het eenstemmig eens was over de richting door den Bond genomen, en welke klaar is uitgedrukt door artikel 2 der standregelen :

« De Belgische Esperantische Bond heeft voor doel, buiten » alle politieke of godsdienstige gedachte, de hulptaal Esperanto te bevorderen en de betrekkingen van België met » den Vreemde uit te breiden.

« Hij (de Bond) bevordert slechts de wederlandsche taal » zooals ze uitgedacht werd door Dr L. L. Zamenhof en » waarvan de ontwikkeling zal geregeld worden door het Taalkundig Comiteit en dezes Academie ».

Het tweede alinea van dit artikel is de tekst der verklaring gestemd door 80 % der aanwezige leden op de algemeene vergadering van den Bond, gehouden te Brussel op 20 September 1908.

De invoering van dezen tekst in het reglement, gestemd tijdens het 1^e Belgisch Esperanto Congres (Verviers, 27 Juni 1909), is slechts de regeling eener vroeger gestemde verklaring.

Het is dus onnauwkeurig, wat ook de omzendbrief van «Pioniro» zeggen moge, dat de vergadering, *zonder voorafgaandelijke kennisneming* gestemd heeft over een op het *onverwachts* voorgebrachte voorstel.

De vraag der veranderingen aan het Esperanto toe te brengen had reeds verschillende zittingen van het comiteit van den Bond ingenomen. Het tijdschrift «Belga Sonorilo», orgaan van den Bond tot in Juli 1908, heeft lange en menigvuldige artikels geschreven ten voordeele der bedoelde veranderingen en in de maand December 1907 werd een omvangrijk dossier, over dit punt handelende, aan de groepen van den Bond voorgelegd; deze hebben er dus kunnen kennis van nemen alvorens hunne meening te vormen.

Doch de hervormingen zijn algemeen afgekeurd geworden en het Belgisch Esperantisme heeft klaar zijnen wil geuit tijdens de algemeene vergadering van 1908, met bij eene indrukmakende meerderheid te stemmen voor het behoud van den Bond, dien de hervormingsgezinden wilden ontbinden, alsook met te stemmen voor hoogervermelde verklaring en met afgevaardigden te benoemen, die bedoelde verklaring goedgekeurd hadden.

Het tijdstip, gedurende hetwelke het vraagstuk der veranderingen werd besproken, is heel nadeelig geweest voor de esperantische zaak in ons land en alle propaganda werd tegengehouden. Doch zoohaast de vruchteloze besprekingen ophielden, welke het Esperantisme verlamd en ontmoedigd hadden en zijnen vooruitgang versperd, zoohaast de Bond een klaar bepaald standpunt had aangenomen door zijne getrouwheid te bevestigen aan het Esperanto van Zamenhof, aan het Lingva Komitato en dezes Academie, hernam onze beweging haren vroegeren vooruitgang en de goede uitslag harer pogingen werd bevestigd door het stichten van menigvuldige groepen, — door het hernemen eener dadelijke algemeene propaganda, — door het stichten van een loyalistisch orgaan «Belga Esperantisto» — en door den schitterenden uitslag van het eerste Belgisch Esperanto congres, gehouden te Verviers op 27 Juni laatstleden.

* * *

De pogingen om dit congres te doen mislukken hadden nochtans niet ontbroken.

De heer commandant Lemaire, *ontslaggevende voorzitter van den Belgischen Esperantischen Bond, ondervoorzitter van de «Vrienden (!) der wederlandsche taal»* had in het Verviersche dagblad «Le Jour» een artikel doen verschijnen, waarin hij de hoofden van de esperantische beweging betitelt met de namen van «*valschaards, » echte uitbuiters, die den Meester van het Esperantisme in verdenking brachten*» met een bijzondere schaamteloosheid. »

De schrijver van het artikel eindigt als volgt :

» Offert uwe taalkennis op en getroost u de lichte moeite welke noodig is om u het «*Esperanto mis au point par la Délégation*», eigen te maken ; doet dit om ons, nieuwgekomenen, toe te laten eene moeite te doen, welke minder is en meer vruchtbaar, en gij zult alsdan het bewijs leveren dat er werkelijk in het Esperanto een «*innerlijke gedachte*» was, die niets gemeens heeft met de afstootelijke *sjacherarij* welke te Parijs en te Warschau (1) woedt.

» De wereld kan min of meer langen tijd den vooruitgang den rug toekeeren doch steeds moet hij er naartoe komen.

» Dat de inwoners van Verviers, aangetrokken door de schoonheid der gedachte eener tweede taal, dezelfde voor iedereen, het oude Esperanto niet aanvaarden, maar wel de taal der Delegation.

«*Zij gelieven zich te wenden... enz. enz.*»

In 1911 zal te Antwerpen het 7^e wederlandsch congres van Esperanto plaats grijpen. Het is korts voor de eerste voorbereidselen, die gemaakt worden om aan dit congres eenen einduitslag waardig van zijne voorgangers te verzekeren, dat de groep «Pioniro» haren omzendbrief rondstuurt.

Edoch deze streek zal het gewenschte doel niet treffen.

Zij zal voor eenig uitwerksel hebben, meer en meer de volkomene eendracht te bewerken tusschen al de levenskrachten van het Belgisch Esperantisme.

* * *

De leden der groep «Pioniro» hebben dus de zoogezegde «*taal der Delegation*» aangenomen.

Deze taal, een plagiaat, een namaaksel van het Esperanto, is algemeen gekend onder den naam van «*Ido*». De «Pioniro» wordt dus een *Idistische maatschappij* en wij ontkennen aan deze groep het recht voort te gaan den naam «*Esperantische groep*» te gebruiken.

Wanneer wij zeggen «Pioniro», moeten wij echter niet verwarren. Er is hier spraak van een gedeelte der leden van de vroegere «Pioniro groep»; een groot gedeelte hunner hebben hun ontslag genomen en een esperantische groep gesticht onder den naam «*Esperanta Pioniro*». Deze maatschappij is in vollen bloei en aangesloten bij den Belgischen Bond.

Wat is nu die beruchte «*Délégation*» waarvan «Pioniro» spreekt?

De heer Carlo Bourlet, voorzitter der Parijzische Esperantische Groep, leeraar aan het *Conservatoire National des Arts et Métiers*, zal ze u dadelijk bekend maken. Wij nemen de vrijheid hieronder

(1) Verblijfplaats van Dr Zamenhof.

een uittreksel te vertalen van het artikel « L'évolution de la langue Internationale » verschenen in het dagblad « Le Jour » van Verviers, op 26-27 Juni 1909.

Uw gelegenheidsopsteller spreekt met hoogdravende woorden over de *Délégation pour l'adoption d'une langue auxiliaire internationale*. Om volledig te zijn, zou hij eerst hebben moeten herinneren, dat een groot gedeelte der handteekeningen, bijeengezameld door de aanleggers van deze inrichting, de hh. Couturat en Leau, bekomen zijn dank aan den zedelijken en geldelijken steun der Esperantisten, aan dewelken deze heeren deden gelooven dat zij werkten *ten voordeele van het Esperanto*.

Gij zoudt te dien opzichte kunnen vragen aan M. Evstifeeff, lid onzer Esperantische Academie, wat hij denkt over het gebruik, dat men gemaakt heeft van de drij duizend frank toelage, welke hij aan de Delegation heeft gegeven.

De heer commandant Lemaire, onnauwkeurig de beslissing aanhalende van het comiteit dat in October 1909 te Parijs bijeenkwam, kondigt met veel gekletter aan dat deze beslissing bij eenparigheid werd genomen. Eenige bijzonderheden, welke geene aardigheid missen, zullen de echte be tekenis van deze schoone eenparigheid van stemmen doen begrijpen.

Het comiteit bevatte, buiten de secretarissen, de hh. Couturat en Leau, veertien leden. Slechts vier hunner namen deel aan de zittingen en aan de stemming, en één hunner, de heer professor Baudouin de Courtenay, heeft sedertdien zijn ontslag ingezonden en is naar Warschau eene voordracht gaan geven, waarin hij hevig verzet aantekent tegen de Idotaal, door dit comiteit aangenomen. Vier andere leden werden vervangen: het zijn de hh. Boirac, rector der Hoogeschool van Dijon, de hh. Professor Bouchard, lid der Academie van Wetenschappen en van de Academie van Geneeskunde van Parijs; G. Harvey, uitgever van de *North American Review* en W. T. Stead, uitgever der *Review of Reviews*. Deze vier zijn allen zoowel aan het Esperanto getrouw gebleven dat zij alle vier voorzitter zijn van belangrijke esperantische maatschappijen.

De zes laatste leden der Delegation eindelijk, hebben geen deel genomen aan de werkzaamheden en hadden geene plaatsvervangers.

Eén hunner, de h^r Förstér, leeraar aan de Hoogeschool te Berlijn, cerevoorzitter van het comiteit, heeft openbaar de redenen van zijn ontslag doen kennen in een ondubbelzinnig schrijven verschenen in het Decembernummer van « *Germana Esperantisto* ».

Maar er is nog beters. Het comiteit had voor zending eene hulptaal te kiezen; te dien einde riep het de ontwerpers der verschillende hulptalen bijeen om ze te onderhooren.

Dr Zamenhof, de uitvinder van Esperanto, had den markies de Beaufront, voorzitter der « *Société française pour la propagation de l'Esperanto* » gelast het Esperanto te verdedigen vòòr de vergadering.

De heer de Beaufront was gekend om zijn behoudsgezinde gevoelens en zijn stelselmatige tegenwerking tegen alle veranderingen in de taal, waarvan hij meermalen de volmaaktheid had uitgeroepen.

Na de komedie, bestaande in een snel onderzoek der verschillende gekende stelsels, boden de secretarissen een nieuw ontwerp van taal aan, waarvan de schrijver zich schuïl hield onder den deknaam « *Ido* ». Welnu, enkele maanden na deze beruchte zittingen, verklaarde de h^r de Beaufront (dezelfde welke aangenomen had het Esperanto te vertegenwoordigen en te verdedigen) openbaarlijk dat hij zelf *Ido* was, de verdoken man, welke eensgezind met de schrijvers een ontwerp had voorgesteld, dat Esperanto moest verdringen. Het blijkt ten andere uit de artikels zelf van den h^r Couturat, in zijn blad *Prograso*, dat de h^r de Beaufront slechts een medewerker was van den h^r Cou-

turat, de ziel der Delegation, welke aldus blijkt slechts in het leven geroepen te zijn door de secretarissen, die in deze zaak rechter en partij waren.

De Idotaal wordt nu aanbevolen onder den naam « *Taal der Delegation* ». Men verkondigt met grootspraak de namen en titels der veertien leden van het beruchte comiteit en men maakt aanspraak op de 310 maatschappijen, welke afgeveerdigden bij de Delegation hadden benoemd.

Zooals wij gezien hebben, zijn er van die 14 leden slechts 3, welke persoonlijk voor *Ido* gestemd hebben en feitelijk zijn er slechts 2, de hh. Jespersen en Ostwald, die de taal hebben aangenomen. Tusschen de 310 maatschappijen zijn er een zeker getal, en van de belangrijkste, zoals de *Association française pour l'avancement des Sciences*, de fransche maatschappijen van Natuurkunde, van Photographie, de *Touring-Club*, de Academie van Wetenschappen. Kunsten en Letteren van Dijon, de Natuurkundige Maatschappij van Geneve, enz., welke aanstonds hunne afgeveerdigden hebben teruggetrokken; wij verwachten nog altijd, dat men ons aanduide, welke maatschappijen tusschen de overblijvende, de Idotaal hebben aangenomen. *Er is er geen enkele*, en aldus is *Ido* de « taal der Delegation ».

De hh. Couturat, de Beaufront, Lemaire & K^{ie} geven dwaze sommen gelds uit om het publiek te overstroomen met hunne blaadjes en brochuren en de Esperantisten af te scheuren. Wij veronderstelden dat een dusdanige moeite eenig gevolg zou opgeleverd hebben.

Ziehier den uitslag in al zijnen eenvoud: Om niet alleen alle Idisten, maar ook alle andere hervormingsgezinden te groepeeren, heeft men de *Vereeniging der Vrienden van de Internationale Taal* gesticht en deze vereeniging heeft onlangs haar bestuur benoemd, waarin de h^r Commandant Lemaire ter goede plaats prijkt.

Het aantal stemmen licht ons in over het aantal Idisten in de gansche wereld en dit getal was volgens het blad van den h^r Couturat 275, geloof ik, laat ons zeggen om veel te zijn, *drij honderd*.

Drij honderd aanklevers over de gansche wereld, na twee jaren hardnekkigen strijd!

En dan nog zijn deze 300 het niet eens. De Idistische groep van Berlijn (15 leden) heeft reeds het *Ido* verlaten ten voordeele van het *Reform-esperanto* van haren voorzitter, den h^r Seidel; de voorzitter der Idistische groep van Mainz, de h^r *J. Weisbart*, heeft onder den naam *Unial* een ander stelsel vooruitgezet; de h^r *Duthil* op zijne beurt stelt andere veranderingen voor onder den naam *Dutalinge*, zonder deze te rekenen, welke de h^r Commandant Lemaire aanbeveelt in zijn blad *Belga Sonarilo*.

* * *

Dit laatste alinea toont klaarblijkelijk — en ieder mensch met gezond verstand zal van hetzelfde gevoelen zijn — dat nooit de *volmaaktheid* de eerste vereischte der wereldtaal zal kunnen wezen. Aan deze voorwaarde onderworpen, zou zij zelfs onverwezenlijkbaar worden, daar de volmaaktheid *betrekkelijk* is, voor wat tijd en plaats betreft. De ware grondslag der wereldtaal is de algemeene eensgezindheid — *l'interkonsento!* — waarover het Esperanto zich te recht beroemt.

Het verslag, dat de omzendbrief van « *Pioniro* » voorbrengt betrekkelijk de veranderingen, welke deze groep aangenomen heeft en de vergelijking der Esperanto- en *Ido*-teksten zullen niemand doen wankelen. Esperanto heeft niets te vreezen

Europal

van het ontwerp dat « Pioniro » aan het harte ligt en dat er verre af is de eenvoudigheid en de volmaaktheid te bereiken der taal van Zamenhof. De voortreffelijkheid van het Esperanto is bewezen geworden door menigvuldige artikels onzer esperantische tijdschriften, alsmede door verschillende brochuren, die zeer belangrijk zijn om lezen en overwegen.

Ten andere, Esperanto wil niet enkel voordeel trekken uit theoretische beschouwingen, maar wel zich steunen op zijn praktische doelmatigheid, waarvan de schitterendste bewijzen werden geleverd door den bijval zijner wederlandsche congressen achtereenvolgens gehouden te Boulogne-aan-Zee (1905), Geneve (1906), Cambridge (1907), Dresden (1908) en Barcelona (1909).

En nu, zie hier wat de statistieken zeggen:

Na staande gebleven te zijn bij gebrek aan goed in e-richte propaganda gedurende de 15 eerste jaren welke zijn ontstaan volgden, had het Esperanto in 1902, 38 groepen — in 1903, 107 ; — in 1904, 188 ; — in 1905, 306 ; — in 1906, 482 ; — in 1907, 753 ; — in 1908, 1244 ; en in Mei 1909, 1498 groepen.

* * *

Het comiteit van den Belgischen Esperantischen Bond heeft het zich tot plicht gerekend, door het zenden van den tegenwoordigen brief, de handelwijze te ontmaskeren van hen, die, onder voorwendsel het Esperanto te verbeteren, slechts tot doel hebben het te vernietigen.

De Bond ijvert in volle licht, met een duidelijk omschreven programma. Zijn reglement is de uiting van den eenheidsgeest, welke tusschen al zijne leden heerscht en welke de eindzegepraal van zijn werk zal verzekeren.

Gelief te aanvaarden, M., de verzekering onzer hoogachting.

Het comiteit van den Belgischen Esperantischen Bond :

De heeren :

Van der Biest-Andelhof, voorzitter, lid van het *Lingva Komitato* (esperantisch taalkundig comiteit), oud-lid der jury tot het verleenen van het *Atesto pri profesora kapableco*, afgevaardigde der *Antverpena grupo esperantista*, te Antwerpen ;

A. J. Witteryck, ondervoorzitter, drukker-uitgever te Brugge ; lid van het *Lingva komitato*, lid der jury tot het verleenen van het *Atesto pri profesora kapableco*, afgevaardigde der *Bruga grupo Esperantista* ;

Priester **Austin Richardson**, ondervoorzitter, professor bij het St-Lodewijksinstituut, te Brussel, lid van het *Lingva komitato*, afgevaardigde der algemeene vergadering ;

Léon Champy, ingenieur te Antwerpen, algemeene secretaris, afgevaardigde der algemeene vergadering ;

Oscar Van Schoor, apotheker te Antwerpen, schatbewaarder, afgevaardigde der algemeene vergadering ;

H. Duverdijn, kapitein-commandant der infanterie te Brugge, afgevaardigde der algemeene vergadering ;

Fr. Swagers, regent van het middelbaar onderwijs te Antwerpen, lid der jury voor het verleenen van het *Atesto pri profesora kapableco*, afgevaardigde der algemeene vergadering ;

Dr Raymond van Melckebeke, scheikundige te Antwerpen, oud-lid der jury voor het verleenen van het *Atesto pri profesora kapableco*, afgevaardigde der algemeene vergadering ;

Adolf Finet, regent van het middelbaar onderwijs te Antwerpen, lid der jury voor het verleenen van het *Atesto pri profesora kapableco*, afgevaardigde der *Antverpena grupo esperantista* ;

J. B. Istace, handelsklerk te Borgerhout en **Fr. Schoofs**, handelsklerk te Antwerpen, afgevaardigden der Antwerpsche groep *La Verda Stelo* ;

Fl. de Keyser, handelsklerk te Antwerpen, gediplomeerd met het *Atesto de profesora kapableco*, afgevaardigde der plaatselijke groep *La Suda Lumo* ;

Ad. Goossens, handelsklerk te Antwerpen en **Ant. Havermans**, professor, te Berchem, afgevaardigde der *Berchema grupo esperantista* ;

Dr H. Dupont, geneesheer en **Julius Albert**, hoofdonderwijzer te Beyne-Heusay, afgevaardigden der plaatselijke groep *Aulaŝten* ;

Julius Clerbaut, bestuurder van verzekeringen te Boom, afgevaardigde der *Booma grupo esperantista* ;

Juffrouwen :

Maria Posenaeer, regentes van het middelbaar onderwijs, te Borgerhout, gediplomeerd met het *Atesto pri profesora kapableco*, afgevaardigde der plaatselijke groep *Laboro* ;

Bertha Ledène, van Brugge, gediplomeerd met het *Atesto pri profesora kapableco*, afgevaardigde der *Bruga grupo esperantista* ;

Maria Moreau, van Brussel, afgevaardigde der Brusselsche groep *La Esperanta Pioniro* ;

De heeren :

Louis Grégoir, student te Brussel, afgevaardigde der plaatselijke groep *La Zamenhof* ;

Michiel Sebruyns, professor te Gent, afgevaardigde der *Genta grupo esperantista* ;

H. Thiry, opziener der wegenis te Hoei, afgevaardigde der plaatselijke *Grupo esperantista* ;

Fr. Willemsen, handelsklerk te Mariaburg, afgevaardigde der plaatselijke groep *La Verda Flago* ;

Leo Van Peteghem, professor bij de Academie van Schoone Kunsten te Mechelen, afgevaarde der *Mehlēna grupo esperantista* ;

P. J. Schmetz, handelsklerk te Moresnet (België), afgevaardigde der plaatselijke groep *La fidelaj amikoj de Zamenhof* ;

Hub. Nyssen, ondernemer te Onzijdig-Moresnet, afgevaardigde der plaatselijke groep *Amikejo* ;

A. Verbeken, handelsklerk te Namen, afgevaardigde der groep *Namuro stelo* ;

Lucien Delatte, student te Nijvel, afgevaardigde der *Nivela esperantista grupo* ;

Simon Vatriquant, student te Luik, afgevaardigde der der plaatselijke groep *La Verda Stelo* ;

Jean Jongen, advocaat te Seraing, afgevaardigde der plaatselijke groep *Sereza grupo esperantista* ;

Jos. Parotte, nijveraar te Verviers, afgevaardigde der plaatselijke *Grupo esperantista* ;

Jos Pirnay, handelsklerk te Verviers, afgevaardigde der plaatselijke groep *La Verda Stelo* ;

Georges Van Dyck, architect te Willebroek, afgevaardigde der plaatselijke groep *L'Espero*.